

Kubejski narečni govor skozi čas: glasovne značilnosti v starejšem in novejšem gradivu

SUZANA TODOROVIĆ

*Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, Cankarjeva ulica 5,
SI 6000 Koper, Suzana.Todorovic@upr.si*

DOI: <https://doi.org/10.18690/scn.19.1.44-61.2026>

————— 1.01 Izvirni znanstveni članek – 1.01 Original Scientific Article —————

Namen prispevka je prikazati spreminjanje oziroma ohranjanje izbranih glasovnih značilnosti kubejskega narečnega govora, ki jih je leta 1952 zapisal Tine Logar. Izhodišči diahrona raziskave sta poročilo, kjer je Logar izpostavil glavne kubejske glasovne značilnosti, in dialektološko gradivo, zapisano v terenskem zvezku. Značilnosti, zabeležene v sredini 20. stoletja, so bile primerjane s stanjem, kot ga izkazuje dialektološko gradivo iz leta 1990, ki ga je zbrala in zapisala tržaška raziskovalna ekipa (SDLA-SI I in II), ter s posebnostmi, ki so bile v Kubedu zapisane leta 2025. Ker je bil cilj raziskave tudi osvetliti ohranjanje kubejskih glasovnih posebnosti med mlajšimi narečnimi govorcji, so bili vanjo vključeni tudi govorci, stari med 35 in 55 let.

This paper aims to examine the changing and preservation of selected phonetic features in the Kubed dialect speech, as documented by Tine Logar in Kubed in 1952. The diachronic analysis starts with a report, where the main Kubed phonetic characteristics are highlighted, and a fieldwork notebook with recorded dialectological data. These features are subsequently compared with those identified in the dialectological data from 1990, collected and recorded by a research team from Trieste (SDLA-SI I and II), and also with the specific features observed and recorded in Kubed in 2025. Given that the objective of the study was to illuminate the retention of Kubed's phonetic traits among younger dialect speakers, participants between the ages of 35 and 55 were included.

Ključne besede: dialektologija, spreminjanje narečja, slovensko istrsko narečje, rižansko podnarečje, glasoslovje, diahrona raziskava

Keywords: dialectology, dialect change, Slovenian Istrian dialect, Rižana subdialect, phonetics and phonology, diachronic study

1 Uvod

Slovenska dialektologija razpolaga s številnimi znanstvenimi članki in monografijami, ki opisujejo posamezne narečne govore, a ti pretežno prikazujejo

njihovo nekdanje ali sedanje stanje. Manj je raziskav, namenjenih sistematičnemu spremljanju njihovih sprememb na različnih jezikovnih ravneh.

Doslej opravljene diahrone raziskave slovenskih istrskih narečij osvetljujejo postopne spremembe, predvsem na glasoslovni in leksikalni ravni, pri čemer je treba izpostaviti vpliv slovenskega pogovornega in knjižnega jezika. Diahroni pristop ima ključno vlogo pri razumevanju sodobnega stanja narečij in pri napovedovanju njihovega nadaljnega spreminjanja. Leksikološke analize izpostavljajo predvsem opuščanje starejšega besedišča in njegovo vse slabše poznavanje pri mlajših govorcih, medtem ko glasoslovne študije razkrivajo počasno, a vztrajno preoblikovanje glasovja (Todorović 2025).

Čeprav so diahrone raziskave narečij v slovenskem prostoru razmeroma redke, so bile v zadnjih dveh desetletjih objavljene relevantne raziskave, ki osvetljujejo pojave narečnega spreminjanja. Med njimi izstopata raziskavi Zinke Zorko (2009) o glasovnih spremembah v koroškem mežiškem narečju in primerjalna analiza Tjaše Jakop (2025), ki obravnava prekmurski govor Cankove ter temelji na diahroni primerjavi sodobnega narečnega gradiva z zapisi Avgusta Pavla z začetka 20. stoletja. Mihaela Koletnik (2015) je obravnavala spremembe v narečnem besedju na prekmurskem gradivu (govori Cankove, Večeslavcev in Grada) ter opozorila na postopno opuščanje tradicionalnih poimenovanj gospodarskih poslopij, kmečkega dvorišča in kmečkih opravil. Sodobno gradivo je primerjala z zgodovinskimi viri, kot sta Murkov (1833) in Pleteršnikov slovar (1894/95). V razpravi iz leta 2009 je dialektologinja opozorila, da prekmursko poimenovalno besedje s področja lončarske in poljedelske dejavnosti zaradi spreminjajočega se načina življenja postopoma izginja iz aktivnega besednega zaklada govorcev: stara slovanska terminologija je pri srednji generaciji vse manj živa, mlajša generacija pa je večinoma sploh ne pozna. V soavtorstvu z Benedikto Gungl (2022)¹ je raziskovala tudi izvornoslovansko trojiško oblačilno terminologijo, ki zaradi spreminjajočega se načina življenja izginja iz aktivnega besednega zaklada govorcev slovenskogoriškega narečja.

K diahronemu proučevanju istrskega narečnega prostora v zadnjih letih prispevajo raziskave Tjaše Jakop in Suzane Todorović. T. Jakop (2024) je analizirala govor kraja Brest v hrvaški Istri in ga primerjala z gradivom iz Rakitovca v slovenskem delu Istre. S. Todorović (2022, 2022a) je proučevala romanizme v pomjanskem govoru na podlagi Logarjevih zapisov iz leta 1957 in sodobnega gradiva.

Pričujoči prispevek se umešča v širšo raziskavo, v okviru katere sta bila že obravnavana dekanski in podgorski narečni govor – njune glasovne spremembe so bile diahrono proučene s primerjavo Logarjevih zapisov in drugega obstoječega narečnega gradiva, objavljenega od sredine 20. stoletja

¹ Gl. tudi Koletnik in Gungl (2025).

do danes. Cilj raziskav je osvetlitev ohranjanja in spreminjanja posameznih glasovnih pojavov v govoru starejše in mlajše generacije. Že Logar (1955) je namreč opozoril na razlike v govoru starejših in mlajših informantov, s čimer je jasno nakazal pomen generacijskega vidika pri proučevanju narečnega spreminjanja.

2 Kubed in njegov narečni govor

Kubed je vas na skrajnem severozahodu Šavrinskega gričevja, ki leži na robu podolja, nastalega ob stiku flišnega in kraškega sveta. Severno od vasi je kraška vzpetina Krasca (272 m), na zahodu pa podolje omejuje flišni hrbet z vrhom kubejsko Vardo (390 m). Hiše so razporejene v nizih na prosojnem pobočju pod kraško vzpetino Grad, na kateri je ohranjen del obzidja srednjeveške utrdbe s peterokotnim obrambnim stolpom ob vhodu. V kraju sta župnijska cerkev sv. Florijana in cerkev sv. Mihaela na pokopališču. Severozahodno od jedra je zaselek Skrajniki (KLS 207).

Leta 2025 je v Kubedu živelo 205 ljudi (Statistični urad RS). Vaščani svojemu kraju pravijo *'Čy:beḡet*, domačinom in domačinkam pa *'Čy:bejceḡ* in *'Čy:bejke*. Za frazo »govoriti v domačem narečju« uporabljajo izraz *ḡa'yo:rḡet pə da'ma:će*.

Kubejski narečni govor je bil prvič raziskan leta 1952 v sklopu dialektoloških raziskav za LAS – *Lingvistični atlas Slovenije* (danes SLA – *Slovenski lingvistični atlas*). Z raziskovanjem govorov slovenskega istrskega narečja je Logar začel v Kubedu, nadaljeval je leta 1955 v Dekanih, leto kasneje v Prešnici, Podgorju, Sočergi in Rakitovcu, leta 1957 na Pomjanu, v Ospu, Kortah, Krkavčah in Trebešah ter leta 1958 v Loparju. Govor vasi Playje je leta 1983 raziskala Logarjeva študentka Ksenija Ferluga (SLA 1.1 2011: 16–20).

Na podlagi svojih raziskav je določil osnovne značilnosti slovenskega istrskega narečja ter njegovih dveh podnarečnih skupin – rižanske (severne) in šavrinske (južne), ki ju je ločil s črto Koper–Marezige–Zazid.

V članku »Slovenski govori v Istri in njihova geneza« iz leta 1961 je Logar (1961–1962: 90) opredelil območje govora (slovenskega)² istrskega narečja in povzel svoje dialektološko delo v Istri:

»V preteklih letih sem se po teh krajih v zaledju Kopra, Trsta, Izole in Pirana mudil več tednov in zbral precej bogato dialektološko gradivo, ki sem ga nato urejal, med seboj primerjal in tako skušal priti do nekih jasnih podatkov o njem. Vendar kljub dovolj velikemu gradivu iz skoraj vseh večjih istrskih slovenskih vasi popolnoma zadovoljive sinteze o teh govorih še ne bi mogel dati.«

² Naša dopolnitev.

Leto kasneje je v prispevku »Stanje in naloge slovenske dialektologije«, ki je izšel v reviji *Jezik in slovstvo* (1962–1963: 1–6), pojasnil, da so slovenski govori v zaledju Kopra, Izole in Pirana, »koder govore dve precej različni narečji«, doživeli novo osvetlitev, klasifikacijo in poskus razlage (Gl. SiLA 1: 33).

V razpravi iz leta 1961 (1961–1962: 90) je predlagal delitev slovenskega istrskega narečja na tri pasove ali skupine. V prvo skupino je vključil govore v krajih južno in jugovzhodno od Trsta, kot so Dolina, Boršt, Mačkolje, Plavje, Škofije, Osp, Tinjan, Kastelec, Socerb, Dekani, Rižana, Bertoki, Čezarji, Pobegi, Sveti Anton, Prešnica, Podgorje, Klanec pri Kozini idr. Za govore omenjenih krajev je značilno zlitje pojavov, ki pripadajo notranjskim in beneško-kraškim govorom, ter avtohtoni istrski razvoji. Logar je v prispevku pojasnil, da je glasovna podoba rižanskega podnarečja pretežno notranjska, v njegovem besedišču ni zaznati večjega vpliva hrvaških istrskih govorov, nasprotno pa je bogato s številnimi izrazi romanskega izvora. Dokaz za popolnoma slovenski glasoslovni razvoj teh govorov so po Logarjevih ugotovitvah zlasti številni diftongi na eni in reducirani samoglasniki na drugi strani (Gl. SiLA 1: 33).

V drugo skupino istrskih govorov je Logar umestil t. i. jezikovni otok, kjer domačini govorijo narečje, ki je deloma drugačno od govorov prve skupine. V Kubedu, Gračišču, Hrastovljah, Dolu pri Hrastovljah in Zazidu je Logar namreč slišal značilnosti čiste notranjske govornice, pri čemer gre lahko za jezikovni arhaizem, ki se je obdržal v odročnih krajih, ali pa za posledico kasnejšega priseljevanja prebivalcev iz Notranjske, katerih govor se še ni uspel asimilirati (1961–1962: 90).

V tretji narečni »teritorij« je Logar vključil vasi, kot so Pomjan, Šmarje, Marezige,³ Krkavče, Nova vas nad Dragonjo, Sočerga, Trebeše, Rakitovec idr. Logar pojasnjuje, da je za te govore sicer značilna raznolikost, a lahko zaradi več skupnih značilnosti govorimo o enem samem narečju, ki se bistveno razlikuje od govorov iz prve in druge skupine. Logar je poudaril, da je v govorih šavrinskega podnarečja (za razliko od rižanskih govorov) popolnoma prevladal monoftongični samoglasniški sistem – v smeri proti hrvaškim istrskim govorom sta značilna rižanska diftonga *ie* in *uo* zastopana z ozkima *e* in *o* (Gl. SiLA 1: 33).

Logar (1996: 89–90, 404)⁴ je na podlagi lastnih raziskav ugotovil, da se je na »jezikovnem otoku«, tj. v Kubedu, Gračišču, Hrastovljah, Dolu pri Hrastovljah in Zazidu, ohranila glasovno čistejša notranjščina kot drugod. Kot glasovne posebnosti omenjenih krajev je navedel: *ä:/e:ɨ* za issln. **ě* in

³ Predvidevamo, da gre za napako; marežganski govor ima namreč vse značilnosti rižanskih govorov.

⁴ Gl. SiLA 2: 34.

*ě- – v Gračišču smo pogosto zapisali *e:i*, npr. *z've:izda* 'zvezda' (SiLA 1: karta 13) in *v're:imà* 'vreme' (ibid.: karta 21), ter *ię*, npr. *ne'dięla* 'nedelja' (SiLA 2: karta 662/b) in *'sięnca* 'senca' (SiLA 1: karta 41), v Zazidu smo zapisali *e:i* ali *e:*, npr. *z've:zda* 'zvezda' (ibid.: karta 13) in *'me:isac* 'mesec' (SiLA 2 2025: karta 659) – razvoja *ä:* v omenjenih krajih nismo zasledili; *ie* za issln. *ě in *ē – v Gračišču smo zapisali *je:⁵* (*ię*), npr. *'pje:s* 'pest' (SiLA 1: karta 523) in *'pje:ć* (SiLA 3: karta 1175), v Zazidu pa *e:*, npr. *'pe:tək* 'petek' (SiLA 2: karta 662/a) in *ž'be:la* 'čebela' (SiLA 3: karta 1518); *uə* za umično naglašeni *ə* v položaju za bilabiali – v Gračišču smo zapisali *'muə:yla*, v Zazidu *'muə:yla* (SiLA 1: karta 23). V Zazidu smo za issln. *ǫ slišali refleksi *o:*, npr. *že'lo:dac* 'želodec', za issln. *ǫ- pa diftong *uo*, npr. *š'kuoda* 'škoda' (SiLA 2: karta 662).

3 Metodologija

Z raziskavo smo želeli ugotoviti, katere izmed glasovnih značilnosti, ki jih je v poročilu iz leta 1952 navedel Logar, so se ohranile v govoru današnjih starejših in mlajših Kubejcev. Pri tem izhajamo iz predpostavke, da se nekatere glasovne in leksikalne značilnosti ohranjajo predvsem v govoru starejše generacije, medtem ko se pri mlajših govornicah bodisi preoblikujejo bodisi povsem izgubljajo. Raziskava je zato zajela tudi mlajše vaščane, stare med 35 in 55 let. Ohranjanje značilnih kubejskih glasovnih odrazov oziroma refleksov, kakor jih je določil Logar, smo spremljali z analizo obstoječe dialektološke literature iz let 1990 in 2025.

3.1 Dialektološko gradivo iz leta 1952

Logar je v Kubedu raziskoval⁶ med 10. in 14. junijem 1952. V raziskavi se je oprl na podatke, ki jih je dobil od takrat 31-letnega domačina, ki je bil po poklicu kmet. Na prvi strani terenskega zvezka omenja tudi udeležbo 12-letnega dečka, očeta informantke, ki je sodelovala v raziskavi leta 2025. V uvodu poročila,⁷ ki ga je podpisal 26. junija 1952, je pojasnil:

⁵ Poenostavljen zapis.

⁶ Tine Logar, *Kubed*, 1952 [T119, zapis po vprašalnici za *Slovenski lingvistični atlas*, rokopis; hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

⁷ Logar, Tine. 1952. Poročilo o terenskem delu 10.–14. 6. 1952 (22-173/52), Arhiv Inštituta za slovenski jezik (22), 1948– [rokopis, hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

»Od 10. do 14. junija sem zapisal dialektično gradivo za LAS v Kozini – Hrpeljah in na Kubedu, vzhodno od Kopra. Poleg tega sem napravil orientacijske zapise za govore vasi Kačiče, Misleče in Brezovica severovzhodno oziroma vzhodno od Kozine, dalje za Zazid jugovzhodno in Truške jugozahodno od Kubeda ter končno za govor vasi Kastelca zapadno od Kozine.«

V vsebini poročila je Logar določil skupne značilnosti omenjenih govorov, obenem pa je izpostavil tudi posebnosti, lastne kubejskemu govoru. V svojih drugih poročilih (gl. 1955, 1957) sicer vedno navaja primere, ki izkazujejo obravnavane reflekse, a jih v tokratnem poročilu beleži le mestoma, zato smo narečne izraze poiskali v njegovem terenskem zvezku (Logar 1952a). Večino glasoslovnih (in glasovnih) posebnosti je zapisal v dvanajstih točkah poročila in v preglednici, nekatere pa je prikazal samo v preglednici, kjer niza značilne reflekse za vse obravnavane govore.

V diahroni primerjavi glasovnih posebnosti kubejskega narečnega govorra so povzete posebnosti iz vsebine poročila in omenjene preglednice. Pri razlagi glasovnih pojavov je ohranjena Logarjeva terminologija in fonetični zapis, kot je to navedeno v poročilu in terenskem zvezku iz leta 1952.

3.2 Dialektološko gradivo iz leta 1990

V študijskem letu 1988/1989 so v enaindvajsetih vaseh slovenske Istre raziskovale tri študentke Franca Crevatina in Rade Cossutta, ki sta takrat predavala na tržaški Visoki šoli za tolmače in prevajalce. Jezikoslovca sta sestavila vprašalnico, Logar pa je določil mrežo raziskovalnih točk. Gradivo je korigirala in z raziskavami dopolnila Rada Cossutta (Cossutta, Crevatin 2005: 9). Kartografirano besedje je bilo objavljeno v dveh jezikovnih atlasih, in sicer v *Slovenskem dialektološkem leksikalnem atlasu slovenske Istre I* leta 2005 in *Slovenskem dialektološkem leksikalnem atlasu slovenske Istre II* leta 2006.⁸ Avtorja atlasov sicer navajata, da je bilo gradivo zbrano (tudi) s pomočjo študentk, a ne beležita podatka o raziskovalkah v posameznih raziskovalnih točkah (Todorović 2025: 39).

V raziskavi v Kubedu, ki je potekala v drugi polovici aprila in v prvih dneh maja leta 1990, so sodelovali trije domačini – dva moška, rojena leta 1904 in leta 1907, ter ena ženska, rojena leta 1914 (SDLA-SI I: 28). Fonetični zapis zbranega narečnega gradiva ne beleži dolžin.

⁸ SDLA-SI I in SDLA-SI II.

3.3 Dialektološko gradivo iz leta 2025

Novejše kubejsko dialektološko gradivo je bilo pridobljeno s klasično dialektološko terensko raziskavo, opravljeno avgusta in septembra 2025. V raziskavi je sodeloval najstarejši vaščan, star 99 let, domačinka, stara 84 let, ter še ena domačinka in en domačin, stara 61 in 71 let. Septembra so bili v dialektološko raziskavo vključili še trije narečni govorci, stari med 35 in 55 let. Izrazi so transkribirani⁹ na podlagi zvočnih posnetkov. Novejše kubejsko gradivo je v diahroni primerjavi glasovnih posebnosti kubejskega narečnega govora označeno s kratico KubGradivo 2025.

Gradivo iz let 1952, 1990 in 2025 je zapisano v različnih fonetičnih transkripcijah. Izrazi, ki jih je na terenu zapisal Logar, so zapisani v stari fonetični transkripciji, ki je danes dialektologi ne uporabljajo več – ohranjena pa je npr. še v *Slovenskem lingvističnem atlasu*. Poglavitna razlika med zapisoma iz let 1990 in 2025 je v tem, da zapis iz leta 1990 ne beleži dolžin, zaradi česar ne omogoča primerjave ohranjanja dolžin oz. kračin. Fonetični zapis iz leta 2025 beleži dolžine, izvzemši pri diftongih, ki so inherentno dolgi.

4 Diahrona primerjava glasovnih značilnosti kubejskega narečnega govora

4.1 Issln. *ě in *ě-

Logar v poročilu (1952) pojasnjuje, da je za govore (razen za kastelski in truški¹⁰ govor), katerih posebnosti so zajete v poročilu, značilen refleks $\bar{e}\bar{i}$ (< issln. *ě) – iz diftonga so se po monoftongizaciji oblikovali monoftongi \bar{a} ,¹¹ \bar{e} in \bar{e} . Leta 1952 sta bila za kubejski govor zabeležena refleksa \bar{a} in $\bar{e}\bar{i}$ (Logar ju je zapisal v tabelo na koncu poročila). V terenski zvezek je Logar (1952a) zapisal¹² *mĭākūə, dātūə, lātūə, čĕjšpa, umrĕjt, snĕjχ* ipd.

Cossutta in njene študentke so leta 1990 za issln. *ě in *ě- slišale refleksa e in $i\bar{e}$, npr. *s'neγ* 'sneg' (SDLA-SI II: karta 701) in *st'riĕla* 'strela' (SDLA-SI I: karta 6).

⁹ Besedilo je bilo pripravljeno z vnašalnim sistemom ZRCola (ZRCola.zrc-sazu.si), ki ga je na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani razvil Peter Weiss.

¹⁰ Truške.

¹¹ Dolžino vokalov Logar označuje na dva načina; v poročilu npr. \bar{a} (refleks umično naglašene e), v terenskem zvezku pa \bar{a} (*tāta*). Ker Logarjeve razlage in gradivo navajamo citatno, vselej ohranjamo izvirni zapis.

¹² Dialektolog ne beleži ustreznice v knjižni slovenščini.

Današnji govorci narečja (KubGradivo 2025) za refleksa \bar{a} in \bar{e}_i (< issln. $*\bar{e}$ in $*\bar{e}_-$), ki ju beleži Logar, večinoma izgovarjajo e : npr. *'le:to* ‘leto’, *'me:sɛc* ‘mesec’, *s'le:p* ‘slep’, *'de:lɔt* ‘delat’, *'re:zɔt* ‘rezat’, *'me:stɥə* ‘mesto’. Le mestoma je najstarejši vaščan izgovarjal $e:i$, npr. *m'le:(i)kuə* ‘mleko’. Fonetem e : izgovarjajo tudi mlajši narečni govorci, npr. *'me:stɔ* ‘mesto’. V Zazidu tako kot Logar (1952) beležimo e : in $e:i$ – npr. *z've:zda* ‘zvezda’ (SiLA 1: karta 13) in *'me:isəc* ‘mesec’ (SiLA 2: karta 659); v Gračišču je refleks $e:i$ še vedno ohranjen, npr. *z've:i:zda* (SiLA 1: karta 13). Povzamemo lahko, da je današnji kubejski refleks odraz sledečega spreminjanja: $e:i > e:(i) > e$.

4.2 Issln. $*\bar{e}$, $*\bar{e}_-$, $*\bar{e}_i$, $*\bar{e}_-$

V preglednici, v kateri Logar (1952) povzema pogloblitve kubejske glasovne posebnosti, prikazuje tudi, da so se issln. $*\bar{e}$, $*\bar{e}_-$, $*\bar{e}_i$ v Kubedu leta 1952 odražali kot diftong(a) $i\bar{e}/i^p$. V terenskem zvezku (Logar 1952a) je zapisal npr. *p̄iéc*, *ćiedən*, *p̄ieta*.

Leta 1990 so Cossutta in njene študentke slišale diftong $i\bar{e}$, npr. *ž'bięla* ‘čebela’ (SDLA-SI I: karta 257) in *'rięt* ‘red’ (SDLA-SI II: karta 457).

Današnji narečni govorci za issln. $*\bar{e}$, $*\bar{e}_-$, $*\bar{e}_i$ ($*\bar{e}_-$)¹³ izgovarjajo diftong ie in glasovno skupino $je:$, npr. *vę'čier* ‘večer’, *'žje:nska* ‘ženska’, *'pje:tak* ‘petek’, *s'rieća* ‘sreča’ (KubGradivo 2025).

Tudi v govoru mlajših narečnih govorih opazamo rabo obeh navedenih refleksov (KubGradivo 2025).

4.3 Issln. $*\bar{o}_-$, $*\bar{o}_-$ in $*\bar{o}_i$

V omenjeni preglednici (Logar 1952) je prav tako prikazano, da sta se issln. $*\bar{o}_-$ in $*\bar{o}_i$ v Kubedu razvila v diftong u^p . V Logarjevem terenskem zvezku (1952a) najdemo primere *škú²da*, *zú²p*, *γú²ba*, *mú²ka* ipd. Tržaška raziskovalna ekipa je leta 1990 v Kubedu slišala diftong u^p , npr. *'tu^pča* ‘toča’ (SDLA-SI I: karta 15), *'pu^pək* ‘popok’ (ibid.: karta 274), *ž'lu^pəc* ‘želodec’ (ibid.: karta 273) idr.

Leta 2025 je bil za issln. $*\bar{o}_-$, $*\bar{o}_-$ in $*\bar{o}_i$ pri starejših in mlajših narečnih govorcih zabeležen izgovor diftonga $uə$ – npr. *'γuəba* ‘goba’, *'tuəča* ‘toča’, *'kuəža* ‘koža’, *s'kuəda* ‘škoda’, *'muəka* ‘moka’, *žę'luədəc* ‘želodec’ (KubGradivo 2025).

¹³ Naša dopolnitev.

4.4 *Issln. ū*

V poročilu s terena Logar pojasnjuje, da »povsod, razen v Kozini in Hrpeljah, govore kraško-notranjski istrski $\bar{y} < \bar{u}$ «. Logar (1952a) je v Kubedu zapisal *mȳrwa*, *frȳška*, *ćȳk* ipd.

Cossutta in njene študentke so leta 1990 slišale *y*, npr. *k'lyč* 'jesenski podlesek' (SDLA-SI I: karta 48), *me'tyl* 'metulj' (SDLA-SI I: karta 122) idr.

Tudi novejšje raziskave potrjujejo ohranjanje obravnavanega fonema v govoru starejših vaščanov – npr. *'ly:č*, *'ly:pin*, *'ly:pok*, *'ly:na*, *'ćy:hq̃n*, *ka'py:s* –, medtem ko pri mlajših govorcih beležimo *u*, npr. *ka'pu:s* 'zelje' (Kub-Gradivo 2025).

4.5 *Issln. *ō*

V poročilu s terena oz. v preglednici Logar (1952) pojasnjuje, da se je *issln. *ō* v Kubedu razvil v *u*. V terenskem zvezku (Logar 1952a) najdemo primere *kūst*, *būs*, *γnūi* idr.

Tržaška raziskovalna ekipa je leta 1990 zapisovala *o* in *u*, npr. *'byšce od 'noša* 'nosnice' (SDLA-SI I: karta 267) in *'us* 'voz s štirimi kolesi' (SDLA-SI I: karta 431).

Leta 2025 je bilo potrjeno ohranjanje obravnavanega refleksa (*u*: < *issln. *ō*) pri starejših in mlajših govorcih narečja, npr. *'nu:c* 'noč', *'nu:s* 'nos', *ka'ku:š* 'kokoš' ipd. (KubGradivo 2025).

4.6 *Umično naglašeni samoglasniki*

V zvezi s sekundarno naglašeni *e* in *o* Logar (1952) pojasnjuje: »Za sekundarno poudarjene *e* in *o* v tipih *ženà* in *nogà* [...] na Kubedu slišimo \bar{a} in \bar{u} ...«. V preglednici natančneje prikazuje, da sta za kubejski govor za umično naglašeni *e* značilna odraza \bar{a} in \bar{e} . V Logarjevem terenskem zvezku (1952a) najdemo primere *čēļuā*, *tēle*, *tāta/tēta* idr.

Študentke Rade Cossuta in Franca Crevatina so skoraj štirideset let po Logarjevi raziskavi za umično naglašeni *e* slišale *e* in diftong *iē*, npr. *'pusta 'zemļa* 'ledina' (SDLA-SI II: karta 523) in *'ziēna*, *ki p'rede* 'predica' (ibid.: karta 648).

Leta 2025 je bil pri starejših in mlajših Kubejcih zabeležen izgovor *e*, npr. *'ze:mļa* 'zemlja', *'te:ta* 'teta', *'že:na* 'žena', *'če:ļuā* 'čelo', *'re:kļa* 'rekla', *s'pe:kļa* 'spekla', *'me:tļa* 'metla' idr. (KubGradivo 2025).

V preglednici Logar navaja, da se je leta 1952 umično naglašeni *o* odražal kot \bar{u} ā – v terenski zvezek (1952a) je namreč zapisal *kuāstiñ*, *buāžić*, *kuāza*, *zyūānq̃t* ipd.

Cossutta in njene študentke za umično naglašeni *o* zapisujejo *uā*, npr. *'kuāñ* ‘kobilica selivka’ (SDLA-SI I: karta 148), *'kuāze* ‘koze’ (ibid.: karta 283), *'luānc* ‘vedro’ (SDLA-SI II: karta 681), *'uāsla* ‘osla’ (ibid.: karta 410) ipd.

Nedavno je bilo v Kubedu potrjeno ohranjanje odraza *ua*: – npr. *'kua:za* ‘koza’, *'ua:knuə* ‘okno’, *'luɑ:noc* ‘lonec’, *'kua:stiñ* ‘kostanj’, *'ruɑ:sa* ‘rosa’, *'puɑ:tak* ‘potok’, *'ua:su* ‘osel’, *ɣla'bua:k* ‘globok’ idr., vendar *'nuəɣɑ* ‘noga’. Mlajši govorniki so glasovno skupino *ua*: nadomestili z diftongom *uo*, npr. *'duober* ‘dober’ in *'kuoza* ‘koza’ (KubGradivo 2025).

V zvezi z umično naglašnim *ə* Logar (1952) pojasnjuje:

»Psl. akcentski tip *məglà* je v Kačičah, Mislečah, Brezovici, Kozini, Hrpeljah in Zazidu zastopan z *məɣla*, v Kastelcu in Truškah z *məɣla*, na Kubedu pa z *muəɣla*. Popolnoma enak je bil razvoj psl. polglasnika v tipu *pəs*. Kubeški razvoj *məglà* > *muəɣla* ima paralele v pojavu *pəs* > *puəs*, *umit* > *umuət*, *ubit* > *ubuət*, *səmən* > *səmuñ*, *cəpəc* > *cāpuc*, *krepəl* > *krāmpul* itd. Ta pojav je rezultat delovanja pred polglasnikom stoječega labiala. Kadar koli z labiali nimamo opravila, so refleksi na Kubedu drugačni: *stēza*, *dənəs*, *dēžja*.«

Iz umično naglašnega *ə* se je v Kubedu položajno razvila glasovna skupina *uə*; Logar (1952) beleži *muəɣla*, *puəs*, *umuət*, *buəɣɑ*, sicer sta regularna refleksa *ē* in *ə*, npr. *stēza*, *dənəs*, *dēš*, *dēžja*.

V gradivu iz leta 1990 (SDLA-SI I in SDLA-SI II) ohranjanje odraza *uə* ni bilo potrjeno, raziskovalke pa so slišale refleks *ə*, npr. *s'təza* ‘steza’ (SDLA-SI II: karta 493) – prim. Logar (1952) *stēza*.

Nedavno je bilo v Kubedu v govoru starejših vaščanov zabeleženo ohranjanje glasovne skupine *uə*:, npr. *'muə:ɣla* ‘megla’ in *'puə:s* ‘pes’, ter fonemov *e*: in *ə* (za nelabialnimi¹⁴ konzonantih), npr. *s'te:za/s'təza* ‘steza’, *'de:žja* ‘dežja’, *'dənəs* ‘danes’ (KubGradivo 2025).

Mlajši govorniki glasovno skupino *uə*: nadomeščajo s polglasnikom in *e*:, npr. *'məɣla/me:ɣla*, za refleks v izrazih tipa *stēza* (Logar 1952) pa izgovarjajo bodisi *e*: bodisi polglasnik (*ə*), npr. *s'te:za/s'təza* (KubGradivo 2025).

4.7 Issln. *ĭ, *ĭ-, *-ĭ

Pri razlagi refleksa *ōu* Logar (1952) izpostavlja: »Zlasti zanimivo je dejstvo, da notranjski *ōu* iz *ĭ*¹⁵ sega globoko v Istro (Zazid, Kubed, Kastelec).« Leta 1952 je Logar (1952a) v Kubedu zapisal npr. *dōuχ*, *pōuš*, *wōuk* idr.

Tudi raziskovalke iz Trsta so leta 1990 slišale odraz *ou*, npr. *'pouš* ‘vrtni polž’ (SDLA-SI I: karta 135).

¹⁴ Gl. Logar 1952.

¹⁵ In issln. *ĭ.

Nedavno je bilo v Kubedu zabeleženo ohranjanje omenjenega refleksa, npr. *'to:uče* 'tolče', *'po:unɔ* 'polno', *'po:uš* 'polž', *'do:uɣɔ* 'dolgo', *'vo:una* 'volna' ipd.; refleks je prisoten tudi v govoru mlajših Kubejcev, najverjetneje zaradi vpliva knjižnega jezika (KubGradivo 2025).

4.8 Akanje

V poročilu iz leta 1952 Logar pojasnjuje, da »Kubed poleg akanja pozna tudi sporadični prehod *o* v *u*«. V terenski zvezek je napisal npr. *paɣrêp*, *paštîela*, *parûka* ipd.

Tržaška raziskovalna ekipa leta 1990 ni zabeležila ohranjanja akanja – za prednaglasni *o* je slišala *u*, *o* in polglasnik, npr. *ku'mar* 'komar' (SDLA-SI I: karta 130), *ku'bilca* 'zelena kobilica' (ibid.: karta 138), *ku'ritɔ* 'mlinski žleb' (SDLA-SI II: karta 625), *po'pička* 'grebljica' (ibid.: karta 624), *ko'sara* 'oprtni koš' (ibid.: karta 692) ter *stə'peŋe po s'neɣu* 'stopinje v snegu' (ibid.: karta 701) in *lad'rica* 'sod' (ibid.: karta 603).

Leta 2025 je bilo potrjeno ohranjanje akanja, npr. *pa'bi:raɫe* 'pobirali', *sa'buɔta* 'sobota', *sta'pa:tʉə* 'stopalo', *ra'di:la* 'rodila', *da'ma:* 'doma', *ta'či:lɛ* 'točili', *ɣaspa'da:r* 'gospodar', ter v nekaterih primerih prehod *o* v *u*, npr. *pun'dielik* 'ponedeljek'. Mlajši govorci za prednaglasni *o* (zaradi vpliva pogovornega in knjižnega jezika) izgovarjajo *o:* (KubGradivo 2025).

4.9 Izglasni samoglasniki

Logar (1952) beleži naslednji razvoj izglasnega **o*: *-o > -u > -uə*. V terenski zvezek je zapisal npr. *krîtuə*, *čɛtuə*, *šîtuə* ipd.

Tržaška raziskovalna ekipa je zapisovala *-o*, npr. *'sitɔ* 'cedilo' (SDLA-SI II: karta 673), *'kulɔ* 'sira' 'sirni hleb' (ibid: karta 677) ipd.

Danes le še peščica starejših narečnih govorcev ohranja *-uə*, npr. *'me:stuə* 'mesto', sicer prevladuje raba oslabiljenega končnega *o* (*-o*), ki ga izgovarjajo tudi mlajši govorci narečja, npr. *'o:knɔ* 'okno' (KubGradivo 2025).

Logar v poročilu (1952) sicer ne beleži kubejskega odraza za *-i*; zanj v terenskem zvezku zapisuje *-ɛ* in *-i*, npr. *uândɛ*, *terântɛ*, *paštuâli*, *papûci*, *wəɣcetârjî* ipd.

Raziskovalke iz Trsta so v Kubedu slišale *-i*, npr. *'vərxi* 'vrhovi dreves' (SDLA-SI I: karta 567).

Leta 2025 je bila v Kubedu zabeležena raba oslabiljenega *-e* (*-ɛ*), npr. *'nutrɛ*, *'Čy:bejɛɛ*, medtem ko mlajši govorci izgovarjajo *-i* (KubGradivo 2025).

4.10 Refleksi kratkih naglašanih samoglasnikov

Logar (1952) pojasnjuje, da je v poročilu obravnavanim govorom skupen razvoj »*it, ùt > èt, àt > ùt*«. Logar dodaja, da je za samo za kubejski govor značilen razvoj *àt > ā* (torej *àt > ù, ā*).

Za kubejski refleks *et* (< issln. **it, *ùt*) Logar (1952a) beleži primere *měš, krěχ* idr.

Tržaška raziskovalna ekipa je slišala *'it* in *'ət*, npr. *'pòlski 'miš* 'gozdna rovka' (SDLA-SI I: karta 210) in *'žayəncə za 'mesit k'rəχ* 'pokrov krušne skrinje' (SDLA-SI II: karta 620).

Nedavno je bilo v Kubedu zapisano *'měš* 'miš', *'rət* 'rit', *'sət* 'sit', *'pət* 'pit' in *k'rəχ* 'kruh'. Obravnavani refleks ohranjajo tudi mlajši govorci (KubGradivo 2025).

Kubejski refleks *at/ä:t* (< issln. **ät*) Logar (1952a) utemeljuje s primeri *stär, brät* idr.

V SDLA-SI I in II ni izrazov, ki bi izkazovali obravnavani refleks.

Današnji starejši govorci izgovarjajo fonem *ä:*, npr. *b'rät* 'brat' in *m'rä:s* 'mraz', mlajši govorci pa *a:*, npr. *m'ra:s* 'mraz', *b'ra:t* 'brat' (KubGradivo 2025).

4.11 Vzglasni *u*

Logar (1952) je v Kubedu slišal rabo vzglasnega *w* (*u*) pred *o* in *u*; v terenski zvezek (1952a) je namreč zapisal *wäreχ, wātrak, wəca, wəlka, wəsa, wəsən, wapâjnke, wətāwa, wəχcetârj* idr., vendar tudi *ūsne, uynišce, upasîlud* idr.

Tržaška raziskovalna ekipa je leta 1990 zapisala npr. *uy'urk ot s'viëce* 'konec sveče' (SDLA-SI I: karta 357), *'uətka* 'otka' (SDLA-SI II: karta 395), *uətava* 'otava' (SDLA-SI II: karta 461).

Odras slišimo tudi danes, npr. *'uəca* 'ovca', *'ua:ca* 'oče', *'ua:knud* 'okno', *'uə:lka* 'oljka', *uot'ruəbe* 'otrobi'; mlajši govorci vzglasni *u* včasih nadomeščajo z *u* in *o*, npr. *'uəlkal'u:lka* 'oljka', *'o:ryle* 'orgle', *'u:ra* 'ura' (KubGradivo 2025).

4.12 Sekundarna palatalizacija

Logar (1952) v svojem poročilu v zvezi s sekundarno palatalizacijo beleži le podatek, da je sekundarna palatalizacija v kubejskem govoru prisotna, brez natančnejše razlage ali opisa njenih odrazov. V njegovem terenskem zvezku najdemo le nekaj primerov, npr. *čyχña, se scýbę, čyščarca, uqtruāće/uqtruāke*.

Raziskovalke iz Trsta so zapisale npr. *s'čyta* 'mlezivo' (SDLA-SI II: karta 680), *si'čira* 'sekira' (ibid.: karta 724) ipd.

Na podlagi novejšega gradiva ugotavljamo naslednje ohranjene odraze sekundarne palatalizacije: *č* (*k* pred *y* in *i*), npr. *se s'čy:bę* 'se skubi', *pa'čy:šqt* 'pokušati', *Čy:bęt* 'Kubed' ter *či:su* 'kisel' in *se'či:ra* 'sekira'.¹⁶

Kubejski govor ne pozna palatala *š/s* (za *h* pred *i* in *e*), npr. v Kubeđu (Zazidu in Gračišču) *χiša*, v Mačkovljah, na Tinjanu, v Dekanih, Črnotičah, Bertokih, Podgorju in Svetem Antonu *liša* (SiLA 2: karta 886).

Kubejski govor prav tako ne pozna palatala *j* (za *g* pred *i* in *e*), npr. *d'ry:γę* 'drugi' in *nuəγe* 'noge', vendar (le v tem primeru) *bər'je:še* 'hlače'. Mlajši govorci ohranjajo vse navedene odraze sekundarne palatalizacije (KubGradivo 2025).

4.13 Soglasniki

Logar je leta 1952 v kubejskem govoru prepoznal naslednje razvoje oz. soglasnike: *g* > *γ*, *n*, *-m* > *-n*, *č*, *šč*, *tl* in *dl* > *l*. Zapisal je namreč *prīdyā*, *uzāmen*, *ōpčina*, *uynišće*, *prīela*.

Tržaška raziskovalna ekipa je za *γ* zapisala *γ'rieda* 'tram' (SDLA-SI II: karta 730), za *n* – *χərχ'na* 'prašič rije' (SDLA-SI I: karta 240), za *č* – *'myflīc* 'sivozeleni muhvič' (SDLA-SI II: karta 92), vendar *u'γurk ot s'vīeče* 'konec sveče' (SDLA-SI I: karta 357), za *šč* pa npr. *'louška piš'čalka* 'lovška piščalka' (SDLA-SI II: karta 224). V SDLA-SI I in II nismo našli glagolov, ki bi izkazovali prehod **-m* > *-n* in refleksa *l* (< issln. **tl* in **dl*).

Današnji narečni govorci ohranjajo vse reflekse oz. soglasnike, ki jih je leta 1952 zapisal Logar, npr. *b'la:γuə* 'živina', *'kua:stiñ* 'kostanj', *'dielqñ* / *'dielan* 'delam', *'pieč* 'peč', *'kle:šće* 'klešče', *'ple:ta* 'pletla' in *'pa:ta* 'padla'. Navedeni soglasniki oz. razvoji so prisotni tudi v govoru mlajših vaščanov; v njihovem govoru ne opazamo le ohranjanja *l* (< issln. **tl* in **dl*), npr. *'ple:tla* 'pletla' in *'pa:dla* 'padla' (KubGradivo 2025).

Logar v poročilu posebej opozarja na kubejski razvoj »-st > -t, npr. *pīęs* (< *pęstə*), *mōus*, *pās*, *nęs*, *prīęs*, *trīęs*, *plęs*, *cvās*, *jēs*«.

V atlasih SDLA-SI II ni izrazov, ki bi izkazovali obravnavani razvoj.

Značilnost, ki jo je leta 1952 zapisal Logar, je ohranjena še danes bodisi pri starejših bodisi pri mlajših narečnih govorcih, npr. *'je:s* 'jesti', *'ne:s* 'nesti', *'pa:s* 'pasti' (KubGradivo 2025).

Logar je leta 1952 v kubejskem govoru prepoznal velarni *l* – zapisal (1952a) je namreč *člōyuk*, *dāltuə*, *slāma*, *muəyla* idr.

¹⁶ V Kubeđu smo za *k* pred *e* zapisali *ke*, npr. *'muəke* 'moke', *'ruəke* 'roke', v Dekanih (*k* pred *e*) > *čä*, npr. *Pis'ja:nčä* 'Dekančanke' (Todorović 2025: 48).

Tržaška raziskovalna ekipa ga leta 1990 ni slišala, npr. *st'riɛla* 'strela' (SDLA-SI I: karta 6).

Nedavno je bilo v Kubedu potrjeno ohranjanje trdega *l* (*t*), npr. *st're:la* 'strela', *s'la:ma* 'slama', *b'la:ɣuə* 'živina', *Lub'la:na* 'Ljubljana', *'de:ɫuə* ipd. (KubGradivo 2025).

Kot zadnjo glasoslovno oz. glasovno posebnost kubejskega narečnega govora Logar (1952) izpostavlja »izgubo intonacijskih razlik«.

Poleg navedenih glasovnih posebnosti in razvojev Logar (1952) navaja še nekaj oblikoslovnih posebnosti, med katerimi izpostavlja izgubo dvojine pri glagolu, značilni končnici *-sta* in *-ste* za drugo osebo dvojine oz. množine ter »vezavo predloga *pri* z genitivom, npr. *pər b'ra:ta* 'pri bratu', kar povezuje z vplivom hrvaških govorov (*kod brata*). Logar nadalje pojasnjuje, da se raba predloga (*pər* 'pri') z mestnikom v Kubedu ni izgubila. Ta trditev nima opore v gradivu, ki ga imamo na razpolago. Opozoriti velja, da v slovenskem istrskem narečju ne gre za nadomeščanje mestnika z roditeljskim, temveč za oblikovno sovpadanje omenjenih sklonov.

Logar svoje poročilo zaključuje z ugotovitvijo, da je v govorih, ki jih je zajel v poročilo »neverjetno mnogo romanskih izposojenk, ki jih npr. v Kozini še ne slišimo«. Dalje pojasnjuje tudi, da »intenzivni lokalni romanski vpliv sega v glavnem do meja nekdanje Beneške republike, pod tako imenovanimi »stenami« nad Črnim Kalom, Prešnico in Zazidom«.

Navedene oblikoslovne posebnosti bodo predmet obravnave prihodnjih diahronih raziskav.

5 Zaključki

V prispevku so prikazane poglobitve glasoslovne in glasovne značilnosti, ki jih je Logar leta 1952 navedel v poročilu in pripadajoči preglednici. Logarjeva preglednica je bila sprva dopolnjena z značilnostmi iz vsebine poročila, nato pa še s tistimi, izluščenimi iz dialektološkega gradiva, zbranega v Kubedu v letih 1990 (SDLA-SI I in II) in 2025 (KubGradivo 2025). Refleksi v gradivu iz leta 1990 so najverjetneje povezani z drugačno zaznavo glasu in ne z glasovnim razvojem. Ker fonetični zapis ne beleži dolžin, tega gradiva ne moremo upoštevati pri diahroni primerjavi ohranjanja dolžin oz. kračin.

Diahrona analiza obstoječega dialektološkega gradiva je pokazala, da starejši narečni govorci ohranjajo večino refleksov, ki jih je Logar navedel v svojem poročilu, medtem ko mlajši govorci ohranjajo le nekatere nekdanje kubejske glasovne značilnosti; druge so nadomestili s fonemi, značilnimi za pogovorni in/ali knjižni jezik. V tabeli so prikazani refleksi oziroma glasovne značilnosti, ki jih izkazuje kubejsko gradivo, zapisano v letih 1952,

1990 in 2025. Za lažjo primerjavo so bili fonetični znaki, ki jih je uporabljal Logar, prečrkovani v sodoben način zapisovanja dialektološkega gradiva.

	issln.*	Kubed (1952)	Kubed (1990)	Kubed (2025) – starejši govorcei	Kubed (2025) – mlajši govorcei
<i>Naglašeni vokali</i>					
1.	*ē (*ē̃) ¹⁷	ä:, e:i	e, ie	e: in e:i	e:
2.	*ē̃, *è-, *ē̃, (*ē̃-) ¹⁸	i:e, i:²	ie	ie in je:	ie in je:
3.	*ò-, *ò- (*ò) ¹⁹	u:²	uo	uə	uə
4.	*ū	y:	y	y:	u:
5.	*ō	u:	o in u	u:	u:
<i>6. Umično naglašeni vokali</i>					
	e	ä: in e:	e in ie ²⁰	e:	e:
	o	ua:	üä	ua:	uo
	ə	uə: (e: in ə:)	/, (ə)	uə:, (ə in e:)	/, (ə in e:)
7.	*ī̃, *ī̃-, *ī̃	o:u	ou	o:u	o:u
8.	<i>Prednaglasni *o</i>	q (u)	u, o in ə ²¹	a (u)	o (o)
9.	<i>Izglasni *-o</i>	-uə	-o	-uə in -o	-o
<i>10. Refleksi kratkonaglašениh issln. samoglasnikov</i>					
	*it	et	it	et	et
	*ut	et	ət	et	et
	*at	ät/ä:t	/	ä:t	a:t
11.	<i>Vzglasni u</i>	u	u	u	/
<i>12. Sekundarna palatalizacija</i>					
		obstoj	ć (k pred y in i)	ć (k pred y in i)	ć (k pred y in i)
<i>13. Soglasniki</i>					
	*g	γ	γ	γ	γ
	*ñ	ñ	ñ	ñ	ñ
	*-m	-n	/	-n	-n
	*f	ć	ć	ć	ć
	*tl, *dl	l	/	l	tl, dl
	*l pred a in o	l	l	l	l

¹⁷ Naša dopolnitev.

¹⁸ Naša dopolnitev.

¹⁹ Naša dopolnitev.

²⁰ Obstoj dveh refleksov po vsej verjetnosti kaže na nezanesljivost informanta.

²¹ Obstoj treh refleksov po vsej verjetnosti kaže na nezanesljivost informanta.

Izjava o dostopnosti raziskovalnih podatkov

Članek temelji na raziskovalnih podatkih iz že obstoječih in javno dostopnih virov (besedilni viri, podatkovne baze), ki so navedeni v seznamu virov ali literature, ter na arhivskih virih, ki so navedeni v seznamu virov ali literature.

VIRI IN LITERATURA

Rada COSSUTTA, Franco CREVATIN, 2005: *Slovenski dialektološki leksikalni atlas slovenske Istre (SDLA-SI) I*. Koper: Založba Annales – Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.

Rada COSSUTTA, Franco CREVATIN, 2006: *Slovenski dialektološki leksikalni atlas slovenske Istre (SDLA-SI) II*. Koper: Založba Annales – Zgodovinsko društvo za južno Primorsko.

Tjaša JAKOP, 2024: Govor kraja Brest v hrvaški Istri skozi prizmo slovenske dialektologije. *Slavia Centralis* 17/1, 18–37.

Tjaša JAKOP, 2025: Glasoslovje prekmurskega govora Cankove skozi čas. *Slavia Centralis* 18/1, 158–173.

KLS = Milan OROŽEN ADAMIČ, Drago PERKO, Drago KLADNIK, 1995: *Krajevni leksikon Slovenije*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Mihaela KOLETNIK, 2009: Odraž medjezikovnih stikov v prekmurskem besedju. *Slavia Centralis* 2/1, 20–31.

Mihaela KOLETNIK, 2015: Prekmursko besedje za gospodarska poslopja, kmečko dvorišče in kmečka opravila v Pleteršnikovem slovarju. *Slavia Centralis* 8/1, 165–187.

Mihaela KOLETNIK, Benedikta GUNGL, 2022: Oblačilno izrazje pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah. *Slavia Centralis* 15/2, 5–26.

Mihaela KOLETNIK, Benedikta GUNGL, 2025: *Oblačilno izrazje pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah*. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.

Tine LOGAR, 1952: *Poročilo o terenskem delu 10.–14. 6. 1952 (22-173/52)*. Arhiv Inštituta za slovenski jezik (22), 1948– [rokopis, hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

Tine LOGAR, 1952a: *Kubed* [T119, zapis po vprašalnici za Slovenski lingvistični atlas, rokopis; hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

Tine LOGAR, 1955: *Poročilo o terenskem delu 26.–29. 4. 1955 (22-202/55)*. Arhiv Inštituta za slovenski jezik (22), 1948– [rokopis, hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

Tine LOGAR, 1955a: *Dekani* [T118, zapis po vprašalnici za Slovenski lingvistični atlas, rokopis; hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

Tine LOGAR, 1957: *Poročilo o terenskem delu 18.–22. 6. 1957* (22-223/57). Arhiv Inštituta za slovenski jezik (22), 1948– [rokopis, hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

Tine LOGAR, 1957a: *Pomjan* [T113, zapis po vprašalnici za Slovenski lingvistični atlas, rokopis; hrani Oddelek za dialektologijo Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU].

Tine LOGAR, 1961–1962: Dialektološke študije XI, Slovenski govori v Istri in njihova geneza. *Slavistična revija* XIII, 88–97.

Tine LOGAR, 1962–1963: Današnje stanje in naloge slovenske dialektologije. *Jezik in slovnstvo* 8/1–2, 1–6.

Tine LOGAR, 1996: *Dialektološke in jezikovnozgodovinske razprave*. Ur. Karmen Kenda-Jež. Ljubljana.

SLA 1.1 = Jožica ŠKOFIC, Januška GOSTENČNIK, Mojca HORVAT, Tjaša JAKOP, Karmen KENDA-JEŽ, Peter KOSTELEČ, Vlado NARTNIK, Urška PETEK, Vera SMOLE, Matej ŠEKLI, Danila ZULJAN KUMAR, 2011: *Slovenski lingvistični atlas 1: Človek (telo, bolezni, družina)*. Atlas (Jezikovni atlas). Ur. Jožica Škofic idr. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Suzana TODOROVIĆ, 2022: Uno sguardo diacronico su alcuni romanismi del vernacolo pomianese. *Folia linguistica et litteraria* 40, 249–269.

Suzana TODOROVIĆ, 2022a: Pomjanski romanizmi nekoč in danes. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 26, 165–177.

Suzana TODOROVIĆ, 2024: *Slovenski istrski lingvistični atlas. 1, Vremenske razmere, geomorfologija, običaji in institucije, telo in bolezni (SiLA 1)*. Koper: Libris – Osrednja knjižnica Srečka Vilharja.

Suzana TODOROVIĆ, 2025: *Slovenski istrski lingvistični atlas. 2, Števniki in opisni pridevniki, čas in koledar, življenje, poroka in družina, hiša in posestvo (SiLA 2)*. Koper: Libris – Osrednja knjižnica Srečka Vilharja.

Suzana TODOROVIĆ, 2025a: *KubGradivo* (Kubed gradivo).

Suzana TODOROVIĆ 2026: *Slovenski istrski lingvistični atlas. 3, Garderoba in dodatki, hrana in pijača, čustva in občutki, oljkarstvo in oljarstvo, perjad, zelenjava, sadje in sadno drevje, živali (SiLA 3)*. Koper: Libris – Osrednja knjižnica Srečka Vilharja.

Zinka ZORKO, 2009: Koroško mežiško narečje v luči novih glasoslovnih raziskav. *Slavia Centralis* 2/2, 33–49.

Statistični urad RS: <https://gis.stat.si/#> (20. 12. 2025)

THE KUBED DIALECT SPEECH THROUGH TIME: PHONETIC FEATURES IN OLDER AND NEWER MATERIAL

The objective of this study was to investigate the alteration and/or preservation of selected phonetic features of the Kubed dialect speech, as documented by Tine Logar in 1952. This diachronic analysis starts with a report, where the main Kubed phonetic characteristics are highlighted, and a fieldwork notebook with recorded dialectological data.

These data were subsequently compared with the materials collected and transcribed in 1990 by the Trieste research team (SDLA-SI I and II), and also with the specific phonetic features identified in Kubej in 2025 (KubGradivo 2025). The investigation concentrated on younger dialect speakers aged between 35 and 55, aiming to elucidate the extent to which the Kubej phonetic traits have been preserved.

Initially, Logar's table was augmented with additional features derived from his report. This was followed by the incorporation of phonetic characteristics extracted from later dialectological sources. The diachronic analysis revealed that older speakers have largely retained Logar's original reflexes of the Kubej speech, while younger speakers preserved only some of them, replacing the others with phonemes typical of the colloquial and/or standard language.
